

Telegraful Roman.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Corespondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil.,
rândul cu litere garmond.

Situatia răsboiului.

* pag 131 III.

A treia luptă mare dela Isonzo (acum se dă acolo a patra luptă) a avut aceeași soarte, ca ofensiva din toamna trecută a Francezilor. Încercarea de a sparge frontul a eşuat. Lumea întreagă cunoaște astăzi cunțele roșite cu multă mândrie din partea apărătorului destoinic al frontului dela Isonzo, ale generalului Boroević, că ţine în stăpânire toate pozițiile, aşa cum le-a primit în 24 Maiu. Se poate spune cu tot dreptul, că luptele grele de apărare ale austriacilor și ungurenilor din Carpați, date în cursul ierrei din urmă, au format o școală eficace pentru aliatele armate ale monarhiei dela Dunăre, care au dat examenul cu succes splendid, nu numai la trecătorile mult asaltate din Carpați, ci și acuma, satisfăcând celor mai înalte pretensiuni, cerute de o ofensivă desperată a Italienilor, ca număr cu mult mai superiori. Astăzi se poate vedea destul de clar schimbarea care a fost produsă în armata italiană, dela începutul bătăliilor până astăzi. La început inclinarea era aceea, de a străbate înainte prețutindenea cu atacuri usoare, dar trupele nu erau prea statonice întrucătarea acestor încercări. Acum însă se manifestă la ele un grad respectabil de viteză. Regimentele italiene dovedesc, că știu se moară și consideră perderile, jertfele immense, de ceva foarte natural. Pentru împărtita înțellegere e o perdere mare, că Italia nu poate arăta succese, iar pentru Italia aceasta stare de lucruri înseamnă un pas mai mult pe calea care duce la isolarea desăvârșită.

Înțellegem foarte bine greutatea pe care o întâmpină Italia la luarea de noile hotărâri. (De a trimite și ea trupe în Balcani). Răsboiul purtat în contra Austro-Ungariei, fără nici un rezultat, și impune ca datorină să-și întregească mereu trupele angajate în luptele date. Italia trebuie să-și adune toate categoriile de oameni acolo, unde e angajată cu interesele și cu onoarea, și dacă iar mai putea prisosi ceva, ar trimite în Libia, pentru a recuceri aceea ce a fost pierdut acolo, ori pentru a salva cel puțin resturile coloniilor. Si împărtita înțellegere totuși ridică pretensiuni de departe mergătoare cu privire la Italia, invitând comandamentul militar italian se participe la întreprinderile din Balcani!..

Nime nu poate vedea atât de clar, ca vecina Italia, cât de despartă e situația Sârbilor, iar rapoartele corespondenților italieni de pe câmpul de răsboi fac o muzică atât de însăpămantătoare, încât e de înțeles dorința de a rămâne de departe de participare. Si totuși interese italiene stau în joc. E foarte posibil, ca trupele sârbești, luate la goană, să se refugieză în Muntenegru și în Albania, (se află deja pe teritoriile acestor țărișoare), și al Franților, trimis Sârbilor, aci

mai mult, decât de o ocupare militară a Albaniei, remase fără stăpân, cu trupe străine. Că în cele din urmă Italia ce hotărâre va lua, fie că din inițiativa proprie, ori apoi silită de Anglia, deocamdată nu se poate prevedea. Faptul însă e, că Italia are destul de lucru cu propriul ei răsboiu, și va trebui să se mulțumească cu purtarea de grije, ca acesta să nu i se înecă în noroiu.

Dacă luăm acum în considerare situația armatei sârbești, două posibilități sunt date cu privire la viitor, anume: armata principală sârbească, compusă din patru armate separate, și acum foarte strâmtorată, va opune rezistență până la ultima răsuflare, pe ultima linie strategică de apărare, în munți, ori apoi se descompune în părțicile mici, de tot mici, și se resfiră pe teritorii muntenegrean și albanez. (De corectă să a dovedit părerea din urmă.) Năzuințele aliaților aflători în ofensivă, care înațiează dela vest, nord și ost, și fac terenul de luptă tot mai îngust, încât armata sârbească abia mai poate răsufla, natural, că nu pot se fie altele, decât provocarea unei lupte decizătoare, pentru care armata sârbească se fie ștearsă de pe lume. Ideea e fără îndoială corectă, și se poate vedea deja, ce dorințe mari sunt legate din partea împărtășirii înțeligerii de existența armatei sârbești și pe mai departe, până trece earna. Căci o armată sârbească, împărțită în mai multe bande mari, operând la granițele Muntenegrului și ale Albaniei, va reclama mari forțe de apărare.

Oricât de îmbucurătoare se fie succesele și progresele aliaților care atacă, cu siguranță încă tot nu se poate afirma, că încercuirea trupelor dușmane ar fi desăvârșită. Ne lipsesc datele referitoare la mișcările trupelor bulgare dinspre est la vest. Mai curând se pot întâmpla încercuiri parțiale, îci colea, la râul Toplița, la Râsina, la Ibar. Slăbirea armatei sârbești la acest loc central de rezistență este deosebită, pentru că se poate fi numită *succes*. Perdere Sârbilor o putem acum stabili în două treimi din efectivele lor, astfel, că nu mai poate fi vorba decât de o armată sârbească de 100,000 soldați. Iar perdere de tunuri e atât de mare, încât în curând dușmanul nu va mai avea decât numai tunuri de munte.

Ceealătă arenă de luptă, de importanță mare pentru aprecierea generală, se află între granițele bulgare ale teritorului Strumica, orașul Veles și linia Veles-Dibra. Aici luptă armata bulgară în contra trupelor sârbești, care sunt împinse spre sud și se opresc se îndepărta întrarea în munții Babuna și se împedează înaintarea Bulgarilor spre Monastir. Se pare însă, că Sârbii vor fi scoși și alungați din munții stâncosi dela Babuna de către trupele bulgare, care înațează spre orașul Krcova. Interesantă e aceasta arenă de luptă mai ales pentru faptul, că ajutorul Englezilor și al Franților, trimis Sârbilor, aci

începe să se manifeste. Nu sunt cifre fantastice acelea cu care se operează aci: e un corp francez de armată, între Krivolac și Vardarul de jos, până la granițele grecești, și apoi o divizie engleză, pe la Doiran. Atâtă și tot. Rapoartele reciproce se contrazic, și noi nu putem stabili succesul, decât numai din schimbarea liniilor numite geografice. Dar aceasta acțiune de sprijinire are slabe perspective. Depinde mult dela hotărârile pe care le va lua Grecia, hotărâri pe care le amintim numai, dar nu ne putem ocupa cu ele. Din felul cum se face atacul din partea Bulgarilor vedem, că e vorba de un plan de operație bine combinat, bine calculat, și cu multă consecvență executat de o armată eroică, ceea ce face se vedea în conducerea armatei bulgare, și peste tot în însăși viteza armată, o aliată de mare valoare.

Antanta și Grecia. Se fac mari presiuni asupra guvernului din Atena, ca Grecia să se alăture la împărtita înțellegere, dar după toate semnele guvernul grecesc e ferm hotărât să rămână și pe mai departe în neutralitate. De aceea, dintre dorințele antantei, cuprinse în notele ei din urmă diplomatice, Grecia e aplicată să împlinească numai acelea, care nu i-au ating neutralitatea. Celelalte au fost respinse! Mai ales respinsă a fost cerearea antantei, ca orașul grecesc Salonic să fie predat cu totul în administrația Englezilor și a Franților, și după o telegramă mai nouă, Regele Constantin ar fi amenințat cu abdicarea, dacă s-ar permite cumva antantei să iee Salonicul în stăpânire ca bază a operațiunilor ei militare. Pertractările decurg încă între antantă și Grecia.

Atitudinea României. Din cercuri politice bine informate bucurătoare se respândește știrea, că guvernul român a comunicat în 28 Noemvrie n. guvernului rusesc din Petrograd, că nu va permite sub nici o condiție trecerea de trupe rusești prin România, pentru a ajunge în Bulgaria; iar dacă s-ar face cumva încercarea de a nu se respecta neutralitatea României, atunci statul român își va apăra cu armele drepturile violente. Guvernul român a dispus mai departe să fie așezate mine dealungul malului Dunării, pentru că și pe apă transportarea de trupe rusești în Bulgaria se fie împedescă. Acestea sunt semne, că România e pe calea de a se apropia de puterile centrale mai bine decât în trecut și eventual de a merge de aci înainte alătura cu ele. Lucrul acesta se poate constata și din o altă știre, venită tot din București, și dată cu multă supărare de ziarele mari engleze și franceze, anume, că diplomația puterilor centrale a făcut propuneri noue României pentru abandonarea neutralității și întrarea ei în acțiune alătura cu ele, și că *per tractările începute decurg cu bune pros-*

pecte de reușire. E de prisos se mai spunem, că nouă, Românilor din monarhia austro-ungară, ne-ar prinui o bucurie nespusă adevărată știrei din urmă.

Salandra crede și speră! Camera italiană, întrunită la 1 Decembrie în sesiune de răsboiu în Roma, a votat guvernului presidat de domnul Salandra încredere, cu 405 voturi, contra 48, care erau voturile socialiștilor. Din partea acestora guvernul a fost criticat cu multă asprime și i s-au făcut grave imputări pentru aruncarea cu atâtă ușurățate a țării în acest nefericit răsboiu, care nu se poate termina decât cu un desăvârșit disاءstru pentru Italia. Asupra situației s'a pronunțat mai întâi ministrul de externe, baronul Sonnino, iar la vorbirile deputaților socialiști a răspuns ministrul-president Salandra. A accentuat, că guvernul e convins despre necesitatea purtării acestui răsboiu și că n'a pierdut speranță în terminarea lui cu bine. Vorbirea lui Salandra a făcut impresie foarte slabă asupra camerei, și dacă nu se scula imediat după el deputatul din majoritate Ciccotti, ca cu niște frâște bombastice, patriotice, se însuflețească majoritatea, ușor se putea întâmpla, că guvernul în loc de încredere se primește vot de blam. Situația sa însă a fost salvată deocamdată și el poate se sperze și mai departe, că va ajunge la învingere pe câmpul de răsboiu.

Monarhul cătră Arhiducele Frideric. În 2 Decembrie n. ziuia în care a urcat, înainte cu 67 ani, tronul glorioșilor sei înaintași, Maiestatea Sa, Împăratul și Regele nostru Francisc Iosif I, a adresat Arhiducelui Frideric, comandantul suprem al armatei austro-ungare de pe câmpul de răsboiu, următorul autograf preaînalt: «Iubite domnule Arhiduce Frideric! În numele întregii puteri armate mi-ai adresat rugarea se port, ca semn de nouă recunoștință pentru însemnatele prestații eroice și pline de jertfe ale puterii mele armate, isprăvite dela începutul actualului răsboiu mondial, crucea militară pentru merite, clasa I, acum de nou creată de mine, cu decorația de răsboiu. Împlinesc cu placere dorința aceasta, ca expresie a împlinirii credințioase a sfintei datorințe față de patrie, de care e stăpânită puterea mea armată, ceea ce mă impresionează adânc. Alipirea aceasta e legătura neperitoare, care mă unește cu vitejii mei soldați, netemători de moarte. Iți mulțumesc, iubite mareșale, și vă mulțumesc și vouă, tuturor bravilor mei, cari la nord și la sud vă întrecedeți unii pe alții în statonnicie. Atotputernicul ne va sta întru ajutor, ca se ajungem la succesul final. Viena, 2 Decembrie 1915. Francisc Iosif m. p.» Cuprinsul acestui autograf preaînalt a fost adus la cunoștința tuturor soldaților nostri dela cele două fronturi mai mari: dela nord și dela sud.

Răsboiul.

Dela frontul răsăritean se comunică, cum că pe la Riga au fost de nou respinse atacurile rusești, cu mari perziuni pentru dușman. Asupra unui aeroplân german Rușii au dat salve de tunuri, dar aeroplânul a fost salvat. Pe celelalte locuri nu s'a întâmplat nimic mai însemnat la frontul acesta.

La frontul dela apus e duel de artilerie pe mai multe locuri, cum și lupte de mine și de granate aruncate cu mâna. Un aeroplân englez a fost nimicit. Personalul din el a fost omorât. In general însă situația e neschimbată și la acest front.

La frontul italian s-au dat atacuri nove vehemente asupra capului de pod dela Goriția și s'a continuat cu bombardarea acestui oraș, prefăcut în mare parte în ruină. La San Martino și pe alte locuri asemenea au fost atacuri desperate, dar toate au fost respinse de trupele noastre.

In Sârbia trupele bulgare și germane au intrat în orașul Monastir, pe care Sârbi nu l-au mai putut apăra. Armata sârbească e descompusă în părțile mici, cari se retrag în Albania și în Muntenegru. Numeroși Sârbi au ajuns de nou în captivitate. Armata noastră austro-ungară operează cu bun succes în contra Muntenegrilor. Trupele noastre austro-ungare au intrat în Ipec, iar cele bulgare în Diacova. Muntenegrenii se retrag în disordine.

Crucișatorul nostru «Novara», cu câteva torpiloare, a atacat din portul dela San Giovanni di Medua un vapor dușman mai mare și mai multe unități mai mici, cari aduceau material de răsboiu, și le-a scufundat pe toate. A scufundat și un submarin francez și două vapori italieni. Personalul scăpat cu viață a ajuns în captivitate.

Desemnul ornamental, cu motive românești, în învățământul secundar,

de preotul Ioan Dandea.

Cu placere văd, că dorința mea, exprimată în articolul „Reforma învățământului secundar” publicat în „Telegraful Român” nr. 103, de a se introduce în învățământul secundar desemnul ornamental cu motive românești, desi nu mă laud că eu as fi pus-o în discuție înțâia oară, a altas atențunea unui specialist în aceasta chestie, a lui Al. S. Iorga, care în „Românul” nr. 226 a. c. și-a făcut reflexiile sub titlul „Reforma învățământului secundar”. Îi sunt mulțumitor, că a altas atențunea bărbatilor de școală competenți asuora aceluia desemn ca mijloc educativ și distractiv în învățământul secundar. Dar mă săptăm să aducă puternice motive pentru necesitatea de a-l introduce ca mijloc educativ și distractiv în învățământul secundar, ca „să pregătească inima și obiceiul, ca să avem pentru cine face industrie românească, să avem cetitori pricepători pentru articole de ziare și să avem publicul pricepător în sale de expoziție și la conferențe; – când și învățământul secundar va fi angajat după un plan anumit la propagandă conștientă, va fi și industria românească efectiv sprijinită”. (Al. S. Iorga).

In loc să se aducă acele temeuri puternice asupra chestiei în care suntem uniti și care ar fi de dorit să se resolue în chip mulțumitor pentru toți, se interpretează greșit cele ce am seris eu asupra acestei chestii. Subseriu și eu părerea lui Al. S. Iorga, că „caracterul românesc al industriei noastre nu-l va da introducerea ornamentalului românesc în învățământul secundar, ci nu-mai o generație de industriași absolvenți nișă celor de specialitate pentru industria românească”. Din pasagile corect citate, cete și interpretate reese tocmai ceea ce cere și dl Al. S. Iorga dela învățământul secundar în această chestie, anume „deșteptarea interesului, a priceperii, pregătirea ochiului pentru aprecierea frumosului românesc”, pentru ca să pregătească inima și obiceiul ca să fie pentru cine să se facă industrie românească, să fie cetitori pricepători pentru articole de ziare, public pricepător în sale de expoziție și la conferențe... ca industria românească să fie sprijinită efectiv (Al. Iorga). Chiar din citatele scrierisului lui Iorga se vede, că am avut drept să scriu că „prin familiarizarea cu acest desemn a

tinerilor și tinerelor în școale s'ar face mai mult decât prin multe conferențe, disertații, articole de ziare asupra necesității de a iubi arta românească”. Pentru a pricepe publicul acele conferențe, disertații, articole de ziare, trebuie să fie pregătit prin educație îngrijită îndelungată; trebuie să fie pregătită „inima și obiceiul”, trebuie deșteptat „interesul și priceperea”, trebuie pregătit „ochiul pentru aprecierea frumosului românesc”. Aceste lucruri și nimic mai mult am spus și eu în pasagile incriminate. Ca să se vadă și mai clar, mi permit a le reproduce în legătură cu aceea ce am scris despre desemnul din gimnaziu: „Desemnul e foarte important în educație ca mijloc de educație și distracție instructivă. Prin desemnul liber după natură ne învățăm a fixa pe hartie imaginile obiectelor ce vedem; căștigăm dexteritatea de a vedea bine și cele văzute a le fixa pe hartie și astfel în memorie. Desemnul liber după natură mai ales dacă nu se pretinde cu toată exactitatea, e mijloc de recreație și izvor de plăceri neinovate pentru toți; în chipul acesta, ca fiecare să desemneze exercitându-și mâna și ochiul numai după puterea sa și talentul său, să putea propune tuturor elevilor din toate clasele gimnaziale. Foarte neglijat, dacă nu total neglijat e desemnul ornamental cu motive românești. Prin familiarizarea cu acest desemn a tinerilor și tinerelor în școale s'ar face mai mult, decât prin multe conferențe și articole de ziare asupra necesității de a iubi arta românească.

Trebuie deșteptat în tinerimea de ambele sexe interesul și dragostea față de arta română în timpul educației, căci va da roade bogate în viață. Interesul și dragostea ce au mulți intelectuali pentru arta română, e mai mult un fel de imitație, o modă treacătoare. Interesul și dragostea sunt trainice. Familiarizându-se cu arta în școală sub conducerea unor profesori ei înzis și insuflăți de acea artă, o vor introduce în viață, unde nu mai se poate dând tuturor lucrurilor și obiectelor căror se poate caracter românesc. Tinerilor nu cred că le-ar displecea introducerea acestui desemn nesupus severității scolare și lăsându-li-se libertatea desvoltării după puterile fiecărui elev”.

Se vede dar clar, că pondul e pus pe: exercitarea ochiului și a mânei după puterea și talentul fiecărui, servind ca mijloc de educație, distracție instructivă și recreație; e pus pondul pe deșteptarea interesului, a dragostei față de arta română; pe iubirea, priceperea și aprecierea acelei arte. În școalele medii tinerimea are să se familiarizeze în elementele desemnului ornamental românesc, precum are să se familiarizeze cu elementele istoriei, geografiei, fizicii etc. Iar nu să se specializeze. Specializarea e rezervată școalelor de specialitate. Dar și cei ce având talent recunoscut pentru desemn și voesc să se specializeze în școli de specialitate pentru industria românească, ar intra în acele școli, au mare folos dela familiarizarea cu desemnul ornamental românesc în școalele medii, servindu-le acea familiarizare ca o temelie solidă pentru următoarele pregătiri. Dar și marea multime a absolvenților dela școalele medii, cari urmând alte cariere în viață nu se pot specializa în ramura desemnului și artei române, totuși prin familiarizarea cu acea artă în decursul educației, prin deșteptarea și dezvoltarea interesului, dragostei, și priceperii pentru arta română, săr alipă de ea pentru totdeauna în chip nedespărțit, și ar dori și săr năzui să o introducă și să o vadă într-o prezentă indreptățe în jurul lor unde se poate.

Acesti absolvenți de școli secundare ar putea aprecia foarte bine munca specialiștilor în industria românească modernă, ar sprijini-o și ar dori-o cu încercare. Până aci cred că suntem înțeleși și am fi fost dela început înțeleși, dacă pasagii referitor la introducerea artei române în viață prin absolvenți de școli secundare ar fi fost mai precis. Acel pasagiu e: „Familiarizându-se cu arta în școală sub conducerea unor profesori, ei înzis și insuflăți (adecă profesorii) de acea artă, o vor introduce în viață unde numai se poate, dând tuturor lucrurilor și obiectelor căror se poate un caracter românesc”. Dacă săr fi interpretat înzis acest pasagiu neprecis în legătură cu aceea ce am scris despre desemn în general și despre celelalte obiecte de învățământ, ca factori educativi, nu ar fi fost greu de afiat sensul adevărat, precum dl Al. S. Iorga l-a și afiat și l-a spus precis, și cu care sunt în toate unit. Am fost în clar cu aceea, că elevii școalelor secundare nu vor putea fi specialiști în arta română, precum nici prin obiectul de învățământ: fizică, chimie etc. nu ies specialiști. Dar pe temeiul căștigat în școalele secundare foarte bine se pot specializa în școli de specialitate. Chiar și aceia, cari nu se pot specializa iubind alte cariere se pot foarte bine ocupa cu arta română pentru trebuințele personale, dacă au talent, destări, iubire și oarecare cunoștințe tehnice din arta română.

Mulți și din nespecialiști în arta română au talent și destări în desemn. Dacă ar fi familiarizarea cu ornamentalica ro-

mână, ar iubi-o din suflăt, motivele acelei ornamentele le-ar putea folosi ca podoabe d. e. la ornarea unor albume de fotografii, ilustrate, de tablouri scoase de prin reviste etc. dacă ar avea timpul necesar, dorința și plăcerea, folosindu-se ca de un mijloc distracțiv, recreator. Dacă ar avea interes, dragoste, pricepere și ar fi familiarizat cu arta română în mod mai temeinic de cum sunt mulți intelectuali, săr năzui ca toate cele din prejurul lor să aibă caracter românesc, unde se poate și intru că se poate; săr năzui spre aceasta sau prin ei înzis, intru că se poate sau prin specialiști în acea artă; acei intelectuali familiarizați în arta română, cari ar dori ca mobilele lor etc. să aibă caracter românesc, prin ornamentele lor cel puțin dacă nu vor avea la indemnat specialiști, totuși săr năzui ajuta, având căteva cunoștințe de ornamentală română și folosind cu multă indemnare, talent și dexteritate ornamentală din albumele publicate, după cari modele ar trebui să lucre, să orneze mobilele meseriașul de multe ori străin de neam, care însă modelele prezentate le-ar putea aplica că se poate de corect și bine. Cunosc d. e. o doamă, care nelnvățând cursuri speciale din „teoria ornamentalului” și știut minunat alege din ornamentală română modele foarte frumoase pentru zugrăvitul odăilor sale, condusă numai de gustul artistic și de bunul simt.

Chiar fără oricea ornamentalice române nu au învățat cursuri speciale despre teoria ornamentalului și totuși ce comoră artistică minunată au plăzuit, fără care specialiștii în arta română nici nu ar putea avea vreo existență!

Marele artist poporul Antonie Mogoș din România, care a durat o casă artistică minunată, fără a învăța cursuri speciale de arhitectură și sculptură și al cărui monument artistic minunat are cîstea de a se păstra pentru vecie în muzeul național etnografic din București, dovedește că și fără cursuri speciale poți face ceva minunat, având atracție, interes, pricepere, talent și destări spre ceva chiar dacă nu cade în cadrul carierii alese. Nu vedem: oī cum aplică de minunat, fără cursuri speciale despre teoria ornamentalului, — damele române ornamentalice română la trebuințele lor cazănice în diferite cüsături și țăsaturi de industrie casnică, modernă, anumit pentru clasa cultă? Dar cu atât mai vîrtoș dacă ar fi tinerimea de ambele sexe familiarizată de timpuriu cu arta română și săr desvoltă în ea interes, pricepere și dragoste față de acea artă, săr năzui în tot chipul și cu toate mijloacele posibile ca arta română să ocupe locul de frunte în tot ce poate și se poate; și ar pretinde, ajungând în viață socială, că tot ce se poate, să aibă caracter românesc; ar pretinde industrie românească modernă dela absolvenții școlilor de specialitate pentru industrie românească și săr năzui să se înțeleze astfel de școli.

Atunci interesul și dragostea față de arta română ar fi traioică, ear nu imitație după cei ce o iubesc în adevăr, nu ar fi pentru mulți intelectuali numai o modă treacătoare introdusă de ei ce o iubesc acea artă în adevăr. Ar fi trainică acea dragoste și acel interes, căci ar avea rădăcini adânci în sufletele tinerilor educate cu îngrijire timp îndelungat. Știu aceea, că industria modernă românească trebuie să se adapteze trebuințelor intelectualilor români, de aceea n'am înțeles imitația și moda în industria modernă românească, ci am înțeles gustul și interesul superficial ce au mulți intelectuali față de arta română, fără a avea acel gust și interes rădăcini adânci.

Dupăcum cred nici chiar „diletantismul” nu este așa groaznică otravă, „care să compromită cu siguranță toate întreprinderile!“ Dovezi avem destule; am amintit căteva din domeniul artei române; aici amintesc din alte domenii. În arta fotografiei sunt foarte buni specialiști, dar sunt și mulți diletanți sau amatori, mai talentați, sau mai puțin talentați: Cei ce nu reușesc în acea artă, nu compromit arta fotografiei, ci pe sine. În arta teatrală, corali sunt artiști specialiști, dar sunt și diletanți, dintre cari mulți se pot chiar ridică la înălțimea artiștilor specialiști, fără a fi urmat cursuri speciale, având vocație, talent și destări; să producă acești diletanți destul de bine, fără a compromite arta teatrală, corală, ci chiar sprijinindu-o. Reprezentările teatrale corale din orașele ardelene oare nu le fac diletanții fără cursuri speciale și fără a face carieră din ele?

Iată cum se exprimă prof. universitar N. Iorga despre „Teatrele de diletanți: „Un teatru neconținut, un teatru ieftin... ar înălțatura atâtă și atâtă neajunsuri și păcate. Dar cine să-l facă? Nu trimișii sau aleșii domnului director general al teatrelor... nu actorii plecați de bună voie lor și în timpul când trebuie... căci ei au de lucru... toamă atunci. Alii pot da în același timp viață micilor scene din provincie și o bună hrană a sufletului acelor oameni culți și destăpiți, pe cari lipsă de ocupare a mintii li aruncă în petreceri joasnice și proaste. Acești înlocuitori ai ac-

torilor pot fi luati din însuși acest public, căruia nu-i lipsește viciozitatea, hazul, simțul pentru comedie ușoară sau chiar pentru comedie și dramă... Si în Ardealul românesc sunt astfel de neloșelegeri și dușmani... Si totuși ce dese ori afă cu bucurie despre reprezentării de societăți care se dau până și în cîine și te colț mărunți și umil răspândind alături cu petrecerea sănătoasă, cunoștința literaturii naționale și un înalt simt de solidaritate socială. Să se încerce și la noi așa ceva! Căte lucruri se credeau cu neputință și s'au indeplinit totuși!“ (Sămănătorul Nr. 16 a. 1906).

Nici un cuvânt de combatere a diletantismului în „Teatru“ în tot articolul, ci numai laude la adresa bunilor diletanți. Chiar și în gazetărie nu toți cari scriu sunt gazetari specialiști, ci sunt destui diletanți, fără a compromite gazetăria. E constat dar, că diletantismul bine întrebuinit de persoane pricepute, dormice de bine de cultură, aduce folose; compromitere aduce numai un diletantism rdu întrebuinit, de persoane superficial pregătite și închipuite, dar și atunci compromiterea îl ajunge pe cei nepregătiți, numai dacă reacțiunea direcției bune e energetică și conștie. Progresul nici când nu degurge în o linie dreaptă, ca raza de lumină, care în multe cazuri și ea se frângă, ci înaintează în o alivie plină de cotitură, în o linie undulatoare. Așa va fi și cu introducerea, adecă mai bine zis aplicarea artei române în viață la industria modernă română; va atinge multe coturi, va oscila între multe extreme, până se va putea aplica pe de-natregul, în mod conștient fiind îmbrățișată și sprijinită industria modernă românească, la care s'a aplicat acea artă cu multă căldură și iubire. Temelia interesului, dragostei și priceperii față de arta română și la consecvență și față de industria modernă română la care se aplică acea artă, se pune în școală și mai ales în învățământul secundar (liceu, civil, reale, școale de fete). De aceea datorința specialiștilor în această materie ar fi să caute să introducă prin școlile de toate categoriile desemnul ornamental cu motive românești, aducând roade îmbelșugate în viață chiar pe calea industriei moderne române, pe care o prezintă ei. Cred că ne-am înțeles.

NOUTĂTI.

Alegere de protopresbiter. Cu ocazia alegeriei de protopresbiter efectuată în sinodul protopresbiteral al tracăului Iliei la 19 Noemvrie a. c. sub presidium comisarului consistorial George Proca, voturile s'au distribuit în modul următor: Const. Moldovan, paroh în Cristian a întrunit 23 voturi, Romul Albu, capelan în Vinerea 16 voturi, Stefan Albu, dir. gimnazial în Brad 15 voturi, Victor Salăgean, paroh în Săcămaș 4 voturi, iar o bilă a fost albă.

Amânare. Se anunță în mod oficial, că întrarea sub drapel, convocată pe ziua de 6 Decembrie, s'a amânat pe 15 Decembrie n. 1915. Cei obligați la serviciul militar de găoate au să se prezinte aşadar în 15 l. c.

Cumpătare în cheltuieli. Multe institute de bani din Boemia fac acte de filantropie, cu ocazia Crăciunului, prin aceea că dăruiesc școlarilor mai ales din clasele primare căte un libel de depuneri, în care este introdusă pe numele elevului căte 1 coroană. Experiența a dovedit, că numeroși copii s'au învățat prin aceasta să adune banul în libelul de depuneri, și astfel s'a desvoltat înțâlnii sentiment de cumpătare în cheltuieli. Băncile noastre să-ji îndrepte atențunea asupra obiceiului introdus în Boemia.

Taxe de transport reduse. Ministerul de comert a hotărât, ca transportarea cadavrelor soldaților morți pe câmpul de luptă să se facă cu o reducere de 50% pe căile ferate ale statului. Însoțitorul cadavrului va primi asemenea o reducere a prețului de călătorie. Petițile pentru acordarea acestor favoruri se înaintează către direcția căilor ferate de stat ungari, eventual și către ministerul de căile ferate austriac.

Documente compromisătoare. Zilele berlineze astă, că bulgarii au să publice în cadrul documentelor sărbești, din care va fi deplin învederat, că guvernul Sârbiei a fost partea la asasinarea dela Sarajevo.

Pentru soldații orbi și amputați. Domnul Dr. Nicodim Cristea, capelan protopope și catchet în Cluj, a trimis 20 coroane la colecta „Gazeta Transilvaniei“ pentru cei ce și-au pierdut lumina ochilor și lisi s'au amputat membrele, și anume, ca răscumpărare a anunțurilor de căsătorie, serbată la 27 Noemvrie n. în Agârbiciu, cu Eugenia Roșca, fiica protopopului din Fizeș-Sănpetru.

Cărți pentru soldați. Dela comanda militară din Feldbach (Steiermark) ne vine incunostințarea, că peste 400 de soldați bolnavi ori răniți români se află în spitalele militare de acolo, cari duc mare lipsă de hrana și suflarească. Ceice pot, sunt rugăți deci să le trimită cărți, calindare și zare și anume la adresa domnului colonel Eötvös Béla, Feldbach, Steiermark, care va face împărtirea, ca singurul, care stie românește și se poate înțelege cu vitezii noștri în limba lor.

Nu se mai fac frânzele. Un ordin al guvernului ungar oprește brutăriile din țară de a mai face frânzele, cornuri și alte mici produse de soiul acesta. Prăjiturii se pot găsi numai dacă fânața întrebuintată nu trece peste 50 la sută din întreg materialul prăjiturii. Ordinul intră în vigoare în 10 Decembrie 1915.

Concert filantropic. Cvartetul: Ana Voileanu (pian), Hedviga Schuster (violină), Samuil Biemel (violă) și Anton Vana (cello), aranjează un concert Vineri, în 10 Decembrie 1915, în sala mare dela Unicum în Sibiu. Programa este următoarea: 1. Mozart, Cvartet pentru pian în G mol; 2. Paul Iuon, Trio A-mol; 3. Brahms, Cvartet pentru pian în A dur. — Prețul locurilor: Loja 12 coroane, cercle 3 cor., stal 2 cor., loc de stat 1 cor., bilet de studenți 60 bani. Bilete se vând la librăria G. Mayer în Piața Mare și seara la casă. Jumătate din profitul net este destioat pentru Crucea Roșie, ceea ce jumătate pentru procurarea darurilor de Crăciun pe seama soldaților din spitalele sibiene. Deschiderea cassei la 7 ore. Începutul concertului la 8 ore seara.

Ajutorul întârzie. Cu toate vestile respinse de către săptămâni despre năvăala rusească, pe uscat și pe mare, asupra Bulgariei, totuși trupele rusești nu se mișcă din Basarabia, și nici Kuropatkine nu mai este comandant al acestei armate. Se vede, că din acțiunea Rusiei în contra Bulgariei nu se va alăge nimic.

In atenția publicului. La poșta din orașul nostru se dau zilnic nefrancate numeroase gazete și alte tipărituri adresate la poștele din campanie. Publicul este făcut atent, că astfel de trimiteri, nefind francate, nu se expediază la destinație. Cu poșta de campanie se pot trimite, scutite de porto, numai epistole în greutate de până la 100 grame și cărți de corespondență în campanie (tăbări postale leveleză). Pentru orice alt soi de trimiteri trebuie să se plătească taxele poștelor obișnuite, ca în timp de pace.

Pleacă și Asquith. Din Paris se vede că în nistrul președinte englez Asquith își părăsește postul. Urmașul său va fi șeful conservativ Carson, aderent al obligativității generale militare.

Din parlamentul italian. În ședința de deschidere a camerei italiene partidul socialistilor a început să strige: *Să trăiască republica!* Celalți deputați au strigat și ei: *Sânteți austriaci, dușmani ai patriei!* Socialiștii au răspuns pe loc: *Tăceti din gură, voi lăsi strategii de cafenea!* Partidele din cameră s-au gratificat neobosit cu asemenea epite.

Fără șovinism. Ministrul de justiție italian, Orlando, într-o convorbire avută în Palermo, a declarat că după terminarea răboiului vor trebui întărit reluate raporturile intelectuale cu țările acum dușmane. Italia n'are să fie condusă de șovinism, în deosebi față de Germania, ci dimpotrivă, are să caute a contopi calitatele spirituale italiene cu metoda de activitate germană.

Situația armatei rusești se înrăutățește. Persoane militare parisiene constată, că situația militară a Rusiei se înrăutățește, de oarece trupele puterilor centrale au primit întăriră, în deosebi au putut să-și concentreze multă artillerie grea.

Economie! În ziarul *Daily Telegraph* se declară într-un articol de fond: Națiunea aşteaptă dela guvern, să dea bun exemplu de crutare. Ministerii ar trebui să reounte la o parte din salarii, iar deputații să renunțe la diurnele lor.

N'are să declare răboi. Cuvântarea ministrului Sonnino, rostită în camera italienească, a produs multă nemulțumire în presa din Roma; mai ales din cauză că părțile privitoare la Germania, din această cuvântare, sănăt foarte obscure. *Popolo d'Italia* zice următoarele: Din vorbele lui Sonnino este evident atâtă, că Italia n'are de ce să declare Germaniei răboi, și că tara noastră, Italia, a primit convenția dela Londra numai conditionat, căci în caz când nu și-ar ajunge scopul, n'are să observe contractul. — De sigur, *Popolo* va fi având dreptate: Italia și contract sună cam nu știu cum.

Dor de pace. În săptămâniile din urmă s'au tinut în Anglia peste treizeci de întâlniri, în care s'a discutat sfârcerea păcii. S'a accentuat pretutindeni, că toate puterile beligerante doresc pacea, și că răboiul a ajuns într-o fază, când fiecare stat trebuie să se hotărască la nouă sfârșări. Perținăriile diplomatice ar putea pune sfârșit repede luncui răboi.

Prisonieri italieni. În cursul bătăliei a patra dela Isonzo trupele austro-ungare au pris până acum 69 ofițeri italieni și 3318 soldați italieni. Având în vedere împrejurarea, că este vorba de lupte staționare, când partea care se află în defensivă nu prea are ocazia de a face prizonieri, rezultatul de mai sus este destul de însemnat. Atacurile italienilor la Isonzo sănătăca tot zadarnice.

Misiune diplomatică nereușită. Cercuile politice din Londra, și în deosebi guvernul englez, își arată pe față uimirea pentru grabnică înspăiere a lordului Kitchener, a cărui misiune diplomatică s'a terminat cu o neizbândă completă. În Londra se spune, că guvernul Italiei, de să a promis să coopereze la întreprinderea balcanică, totuși nu va putea să-și realizeze dorința; — deoarece generalul Cadorna a declarat, că are el insuși mare trebuință de trupele italiene destinate pentru Balcani. Nici în Paris n'a fost Kitchener mai norocos: francezii nu sunt dispusi să mai trimită trupe spre Serbia și pretend să se stabilească un nou plan, în care partea cea mai grea să cadă asupra Rusiei. Nobilul Kitchener s'a întors acasă fără să fi izbutit a-și capacita aliații, că e bine și glorios să săngereze și în Balcani, nu numai la ei în țară... Tot pățitul e preceput.

In amintirea iubitilor răposați. Următorii membri ai familiei Comanici, cu scop de eternizarea memoriei mult regretatului George Comanici, fost notar penz. în Venetia inferioară, au dăruit și enume: Emilian Cioran, paroh (Răsinar) și soția sa Elvira n. Comanici, 3 cor., Ghiță Pop, notar (Părău), soția sa Mărioara și fiica lor Hortenzia, 3 cor., Mihail Ganea, paroh (Venetia inf.) și soția sa Valeria n. Comanici, 2 cor., Virgil Pop, paroh (Cristian) și soția sa Eugenia, 2 cor., văd. Elisabeta Comanici, 2 cor., Aurel Călinean, as. cons. (Arad) și Aurica 2 cor., Ioniță Tulbure și Valentina 2 cor., Octavian Comanici, teolog, 2 cor., Mateiu Mateiu, dir. (Venetia), 2 cor., sau în total 20 cor., din care 10 cor. la fondul Dr. D. P. Barcian, pentru ajutorarea calfelor fără de lucru, ear 10 cor. la legatul Silvia Dr. Barcian pentru ajutorarea copiilor săraci din Răsinari, aplicați la meserii. Pentru prinos exprimă sincere mulțumite, în numele Reuniunii meseriașilor sibiene: Victor Tordășianu, președinte.

Bioscopul Apollo. Mercuri și Joi în 8 și 9 Decembrie n. 1915 se va reprezenta următorul program: Ambasadorul fals, umoristic. Prisonierul, episod dramatic în 3 acte, din răboiul civil american. Bărbatul adevărat, comedie. Secretul castelului roșu, dramă criminală senzațională în 3 acte.

Note și impresii.

Demonstrații în contra unui profesor universitar. Renumitul chirurg francez, Doyen, a ținut săptămâna trecută la Sorbona o prelegere, în care a vorbit cu laudă despre unele lucruri din Germania.

Studentii, pentru aceasta, l-au fluerat.

Eată ce li-a spus Doyen: Profesorii de știință ai Franței sănătă nu sunt exclusiv din puncte de vedere ale protecției politice.

La congresele mari internaționale guvernul nostru trimite de obicei asemenea profesori: oameni fără valoare. Sistemul acesta se aplică și astăzi, în timp de răboi. Când un Virchow, — zice Doyen, — ca reprezentant vrednic al științei germane, se ridică să vorbească, sala era totdeauna tixită de auditori. Dar când vorbea trimisul francez, abea il asculta în sală zece oameni. Era just să se întâmpă așa, deoarece bărbății, cari în Franța se vestesc ca oameni învățăti, în străinătate sănătă considerați ca nulități. Studentii străinătății au dreptate să cerceze mai bucurios universitățile germane, unde în prelegeri profesori cu renume universal, unde se găsesc laboratorii moderne și unde tinările sănătă primiți în familiile, care se interesează de activitatea lor.

La rostirea acestor cuvinte Doyen a fost interupt de strigăte agitate studentești: Afără cu el! Ducă-se în tranșee!

Prelegerea învățătului și obiectivului profesor nu s'a mai putut continua în urma atitudinii dușmanoase tinerestii.

A face bine și a se simți înfruntat, este o finală satisfacție, — va fi gândit ilustrul om de știință Doyen.

Partea literară.

O nouă broșură.

Recensiune

de Gh. Major.

«*Invață-ne să ne rugăm*» i-e titlul. O colecție de 10 predici de răboi, prelucrate după autori germani, de parohul C. Moldovan din Cristian, tipărită în Tipografia Arhidiecezană, și se vind cu prețul statorit în 1.60 cor., din care 50% au un scop nobil: «pentru orfanii ostașilor căzuți în răboi». Si cu toate cele înșiruite, din partea mea ar fi remas nebăgat în seamă, dacă nu ar atinge o chestiune, care în primăvară deschise larg coloanele «Telegrafului Român». E vorba de *predică!*

De-ași aprinde toată lumea românească în capul surghiunitei critici drepte, care totdeauna e alungată din față obștei noastre, dedate numai cu laude, — voiu spune căteva cuvinte asupra acestor predici, atingând mai ales fondul, și deodată și mai puțin forma lor.

Fiecare activitate trebuie să poarte o valoare, deci un scop, după împrejurări mai superior, s'au întors; la orice caz însă scopul cel mai înalt al oricărui muncă e, că să fie *înălțătoare*, să te ridice o clipă înălțătoare din mijlocul svârcolilor nedemne și să te ademenească la intrarea în o atmosferă mai sănătoasă. Cu cât mai mult se va pretinde aceasta dela munca sfântă a amvonului, care dispune de-un trecut bogat în exemple mișcătoare, posede comori de acțiuni omenești nobile, are maiestatea adevăratului vecin, — toate cu influență covârșitoare asupra sufletului omenesc de pretutindeni și din orice timp. Se pretinde, dar o vom primi numai condiționat, dacă toate trec și sunt expuse de un spirit în primul rând ordonat, înțelept, străbătut de maiestatea divină a oricărui noblețe sufletești, apoi meșteșug, claritate, și un amestec de artă și cunoștință! Altcum nu va exista om să poată regula, îndrepta, înoi și sfinții un singur suflet omenesc, de regulă în reacție îndărătnică față de moral, de nobil.

Si acum încă ceva. Când în față predicatorul stă divinul, 2000 de ani cel puțin, creștinismul și toată viața noastră, — nu-i vreme pierdută oare și nu e ironie să te folosești de munca altuia, să *prelucri*, pentru că să-ți vezi numele tipărit pe-o broșură? Si oare la noi, în biserică noastră, numai după autori streini se poate cuvânta?

Dar să privim mai deaproape osteneala lui Moldovan.

Scopul publicației de care ne ocupăm e pris în căteva proposiții din *Prefață*: «Vor mai fi predici de răboi potrivite mai mult inteligenței noastre, dar nu sunt potrivite omului simplu dela sate, pentru că multe din gândurile și preocupăriile vieții de azi acolo abia se ating. *Poporul nostru dela sate azi ară lângă pădure, ..., mână cosește lângă vale. Toate urmează una după alta!* Si în *predica din biserică* să așteptă, ca tot ce i se spune, să fie lăptede, nemeșteșugit și pe înțeleșul lui: *îi place tot ceea ce trăim noi astăzi să i se pună în lumina vecinieci*. — Așa ne pregătește Dl C. Moldovan pentru disordinea de idei. Așa e viața țărănumi, (pentru dulii) azi aici, mâne dincolo, toate urmează una după alta — ca și ideile din predici, — așa, că sfinția sa are dreptul să lucre nemeșteșugit, fără schiță, fără un fir logic. Si fiindcă tot ce trăim astăzi ne pun în lumina vecinieci, cetindu-le nu rămâi cu nimic; ba da, cu ceva turbură greu pe suflet. Si să nu uităm, că avem înainte o *prelucrare!*

Trei idei conducătoare lasă frânele libere pusderiei de *impresii*, de sofisme, cu aparențe de adevăr, și de vorbe și iar de vorbe, și acestea trei sunt: *rugăciunea, nădejdea în Dumnezeu și iubirea creștină*, nici una însă desvoltată și nici una însoțită de argumentație, care să-l convingă pe ascultător, că numai așa poate fi cum i s'a descoverit de pe amvon, și la nici un caz altfel.

«*Invață-ne să ne rugăm*» au cerut învățății dela Isus, când *El* îi lumina, să nu se roage ca fariseii și să nu lase clipă fără rugăciune, și Isus le-a împlinit rugămintea și i-a învățat: «Tatăl nostru, carele ești în cer...» Ce frumos s'ar fi putut duce pe urma firului indicat de *textul predicei!* Dl Moldovan însă începe cu un exemplu scos din viața militară, care nu stă în legătură cu desvoltarea predicei, decât prin un adaus forțat (cel cu rugăciunea); apoi învățind și sucind cubii, — căci impresia asta o câștigă urmând desvoltarea ideilor, — ajunge să ne spună, că rugăciunea trebuie făcută cu inima, pentru care rezultat argumentează, că *rugăciune* este vorba copilului cătră tatăl său», «cu căt te vei ruga mai simplu, mai

naiv, cu atât rugăciunea ta va fi mai placută înaintea lui Dumnezeu. Chiar în *năvătarea unui copil* zace taina rugăciunii adevărate. (Cu acestea interpretează totodată și textul: «fiți ca copiii, căci alcum nu puteți intra într-o împărație lui Dumnezeu»); și în urmă reprezentează lucrurile în lumina vecinieci, exclamând sănătățile: «ce pătrundere mai mare trebuie, decât aceea, ca în vecinul Dumnezeu, care de departe secolii și poartă soarta poarelor, să ne punem încredere prin rugăciune dreaptă, întocmai cum se roagă copiii de tată lor iubitor!...»

Adâncă pătrundere! Dela acest pasaj încolo e adevărată loterie de idei.

A doua pridică, tot despre rugăciune, pornește dela un text de-al lui Pavel, pe care-l uită în fruntea predicei, și rostogolind cam aceleaș idei, ca în predică primă, încearcă să ne dea o schiță, dar slabă, vrând să lege tot materialul de două idei: rugăciunea să fie din inimă curată și cu mâni curate, cele două arme prin care cineva «poate lupta prin rugăciune». Si iată cum ajunge la încheierea asta. La lupta prin rugăciune ne trebuie două lucruri «fără de acestea rămâne armele dumnezești lămpite și nu ajungem la alta cu ele, decât lovim în vânt». Si pentru că ne spună acele două lucruri, se întrebă: «Cine va ajunge cu rugăciunea la tronul lui Dumnezeu? Cine va urca *dealul* (I) Domnului și cine va sta în lăcașul lui sfânt?» Răspunsul este: «acela, care are mâni nepătate și inimă curată». Citiți apoi partea II a predicei și căutați calea pe care a mers logica, dului Moldovan; ce drum imposibil pentru alții! In această predică vom găsi și o impărtire, ori deosebire între rugăciuni, vom da de *un al doilea fel de rugăciune* care «ne luminează de acolo, de pe câmpul de luptă; la atac frații noștri uită de sine... așa trebuie să fim și noi cei de acasă: să dispara orice micime și îngustime de suflet».

Tot rugăciunea îi inspiră și a treia predică, care pornește dela un text lung, de 8 versuri lungi, din Exodus, despre lupta Israelitenilor cu Amalic. In introducere repetă mai pe larg referatul mozaic din text, pentru că apoi voind să ne arate «la ce ajută rugăciunea» să facă sărituri logice nădejde, pierzând din vedere citatul, pe care trebuia să-l explică și aplique, și să ţeasă întreaga predică. In felul cum argumentează, nu vom putea ajunge nici când la concluzie, că «adevărată rugăciune ne face: smeri și înaintea lui Dumnezeu și nebiruți de lume».

Trei predici, cu același subiect: rugăciunea, cel mai ales act al sufletului creștinesc, ne spun un singur lucru, că ea trebuie făcută cu inimă curată și totdeauna, nimic mai mult; și toate nu dau ce ar da o singură predică originală cu acest subiect, lăcrătă însă temeinic.

Predica a patra (Incredințează Domnului calea ta), a cincea (Prin tăcere și nădejde) și a șasea (Fericit bărbatul care nădăjduiește spre Domnul), e un alt ciclu care-i permite *prelucrătorului* să arunce în horă idei căt de strene, în jurul virtuții *nădejdei*! O comparație schioapă între jertfa lui Avram și jertfa ce ni se cere nouă, exemplu din viața Mântuitorului («oare nu cumpărăm două corăbii de-un ban») nepotrivit în contextul predicei, lipsă de schiță, își bat la ochi și la o cete fugitive. In predica aceasta, a patra, putem aminti, că dăm de-un imn frumos închinat patriei. In a cince

Nr. 789/1915 of. prot. (212) 1—3

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs în „Telegraful Român” cu termin de 30 zile dela prima aparție, pe lângă venitele cuprinse în coala B de corgruș, pentru între girea următoarelor parohii vacante din protopresbiteratul gr. or. român al Cetății-de-pestră:

1. Cărpiniș, parohie de cl. II (a două) cu întreg re dela stat max mală;

2. Curtuiușul-mic, parohie de cl. III (a treia).

Reflectanții la vreuna din aceste parohii să și înainteze rugările de concurs provăzute cu documentele necesare în terminul indicat subsemnatului oficiu și cu observarea restricțiilor cuprinse în § 33 din Regulamentul pentru parohii în vigoare, să se prezinte în biserică respectivă, spre a cânta și cuvânta, eventual a și servi la sf. liturghie.

Lăpușul-unguresc, la 17 Noemvrie 1915.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Cetatea-de-pestră în conțelegere cu respectivele comitete parohiale.

Andrei Ludu
protopop.

Nr. 881/1915 prot. (211) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu dreptul de succesiune pe lângă nepunciosul paroh Ilie Ioanovici din parohia de clasa a II-a Boiu mare cu filia Boiu mic, protopresbiteral tractului Sighișoara, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post de capelan, sunt jumătate din toate venitele parohia' fasonate în coala B, pentru întregire dela stat. Congrua compete întreagă parchului.

Cei ce doresc a ocupa acest post să și înainteze petițiile instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral și să se prezinte în vre-o Dumineacă sau sărbătoare în bi-

serică pentru a cânta, cuvânta eventual celebra.

Sighișoara, 16/29 Noemvrie 1915.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 80/1915. (210) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de invățătorcantor la școală noastră rom. gr. ort. din Chezdi Mărtănuș, în protopresbiteralul Treiscaune, se deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:
1. Salarul legal 1200 cor., din cari 100 cor. se compută în cantor și anume a $\frac{1}{4}$ din venitele de sub Epitrachil, dela înmormântări, festanii, boteze, și tot ce capătă la Crăciun din umblatul cu icoana Sf. Nașteri, — 300 cor. dela comună bisericescă prin repartiție dela popor, — 200 cor. ajutor dela Veneratul Consistoriu — iar restul din ajutorul dela stat ca completare a salarului Invățătoresc, votat.

2. Cvartir în edificiul școalei și folosirea grădinării, care nu este de $\frac{1}{4}$ jugăr, pentru care, în caz de a nu fi îndestulit cel alături, va primi în schimb 20 de coroane.

Alesul va fi obligat a cerceta însuși Sfata biserică regulat, a conduce elevii la vecernie Sâmbăta seara și în toate Duminele și sărbătorile la biserică, a cânta cu ei la Sfata liturgie, fiind obligat a forma cor cu elevii de școală și adulți, conform obiceiului local a ținea vecernia și utrenia peste săptămână.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți să și înainteze rugările de concurs instruite cu actele necesare în terminul amintit la oficiul protopresbiteral român gr. ort. al Treiscaunelor în Brețeu (Bereczk), având a se prezenta înaintea de alegere în biserică din Chezdi Mărtănuș (gara Bereczk) spre a cânta și a se face cunoscut poporului.

Chezdi-Mărtănuș, 15 Noemvrie 1915.
Ioan Dan paroh și președ. **Victor Crizbășan** notar.

Nr. 853/1915. Văzut:
Brețeu, 16 Noemvrie 1915.
Constantin Dimian protopresbiter.

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, pe pânză, în orișicare mărime, pe lângă prețurile cele mai moderate ofere:

I.
Adormirea Maicii Domnului

Bunavestire

Nașterea Domnului Iisus Christos

Fuga la Egipt

Iisus în biserică de 12 ani

La nunta din Cana

Iisus pe mare

Invierea lui Lazar

Schimbarea la față

Răstignirea lui Iisus Christos

Punerea în mormânt

Invierea Domnului

Înălțarea — Florile

Tăierea împrejur

Nașterea Maicii Domnului

Pogorârea Duhului sfânt

Nașterea sfântului Ioan Botezătoru

Grigorie, Vasile și Ioan

Adormirea sfintei Ane

Aflarea capului sf. Ioan Botezătoru

II.

Iisus pe Cruce
Înălțarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasiliie

III.

Botezul Domnului
Constantin și Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George
Maica Domnului
Petru și Pavel
Arhanghelii Mihail și Gavril
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim și Ana

Librăria Tipografiei arhidiecezane

Sibiu, strada Macelarilor Nr. 45

IV.

Arhanghelul Mihail
„ Gavril
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ Simeon
„ Andreiu
Evangelistul Ioan
„ Luca
„ Marcu
„ Mateiu
Prorocul Zaharia
Apostolul Iacob
„ Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icoane din Grupa IV.							
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.							
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100		39/50	47/63	55/68	63/79	74/100		39/50	47/63	55/68	63/79	74/100		39/50	47/63	55/68	63/79	74/100
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35—	40·60	51·80	70—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28—	34·60	42—	56—	70—	cor. foarte fine.		
fine . . .	26·60	29·40	46·20	56—	72·50	23·10	27·30	40·60	49—	65·80	20·30	23·80	35—	43·40	60·20	18·20	21—	30·80	39·20	56—	„ fine.		
simple . . .	14—	16·10	18·20	26·50	36·40	12·60	14—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	60	26·60	„ simple.		

Prețurile indicate în schema de sus sunt a se înțelege numai la icoane pictate pe pânză și fără cadre (rame). La dorință se pictează însă și pe lemn, tăiniche și aluminiu.

Desemnează și cu angajamentul pentru **prapor** din orice fel de materii și de orice coloare pe lângă condițiile cele mai favorabile

„CORDIANA”,
institut de credit și de economii, societate pe acții în Fofeldea.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii «Cordiana», societate pe acții se invită conform §-ui 21 al statutelor societății la adunarea generală extra-ordinară, care se va ține în Fofeldea (localul institutului), Marți, 28 Decembrie st. n. 1915, după amiază la 1 oră.

Ordinea de zi:

1. Raportul direcționii către adunarea generală.
2. Întregirea comitetului de supraveghiere prin alegerea a 3 membrii cu mandat de 1 an de zile.

Domnii acționari, cari în sensul §§-ilor 22, 23 și 24 din statutele societății voesc să participe la adunare în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiile și eventual dovezile de plenipotență, cel mult până Dumineacă în 26 Decembrie n. a. c., la 6 ore p. m., la cassa institutului în Fofeldea, la Filiala institutului nostru în Agnita, la institutul de credit și economii «Albina» în Sibiu, «Filiala Albina» în Brașov, sau la «Cassa de păstrare» în Săliște.

Fofeldea, la 5 Decembrie 1915.

Directiunea.

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidicezană:

Călindarul arhidicezan
pe anul 1916

cu řematismul autentic al bisericei ortodoxe rom. din Ungaria și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante, și anume: Un iubileu rar: Pa-truzezi ani de arhieie. De L. T. — Din trecutul bisericii noastre: Actul „Unirei”. De N. Iorga. — Prutul. De G. Coșbuc. — Reforma clerului în România. De S. Mehedinti. — Cei dai tu viații? De A. Vlăhuță. — La arme! De Ștefan O. Iosif. — Școala noastră și răsboiu. De Dr. Ion Mateiu. — Te duci... De Maria Cunțan. — Bogăția limbii românești. Capul, mâna și nasul. De G. Coșbuc. — Chestiuni de tipic. De Mateiu Voileanu, asesor consistorial. — Târgurile. — Anunțe.

Prețul 80 fil, plus porto poștal 20 fil.